

Udruga za razvoj neprofitnih medija «Nemeza»
Dugi dol 66, 10 000 Zagreb
udruganemeza@gmail.com
091 546 55 69

7 Jdić

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE

Primijeno:	13-05-2008
Klasifikacijska oznaka:	612-12/08-07/0047 10
Uredbeni broj:	080-08-07 Pri

Zagreb, 8. svibnja 2008.

Prilog javnoj raspravi «Razmatranje uloge civilnog društva u Programskom vijeću HRT-a i Vijeću za elektroničke medije», otvorenoj pri Ministarstvu kulture 8. travnja 2008.

Izvori:

- *Zakon o elektroničkim medijima (NN 122/03)*
- *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o elektroničkim medijima (NN 79/07)*
- *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o elektroničkim medijima (NN 32/08)*
- *«Razmatranje uloge civilnog društva u Programskom vijeću HRT-a i Vijeću za elektroničke medije» - dokument za raspravu radne skupina za pripremu pregovora o Poglavlju 10. – Informacijsko društvo i mediji.*
- *Zapisnik s «Rasprave o postupcima izbora članova Programskog vijeća HRT-a i Vijeća za elektroničke medije», održane u Ministarstvu kulture 21. vijeća 2008. godine.*

0. Udruga za razvoj neprofitnih medija Nemeza ne slaže se sa vrlo jednostavnim zaključkom autora dokumenta «Razmatranje uloge civilnog društva u Programskom vijeću HRT-a i Vijeću za elektroničke medije», kao ni s dominirajućim stavom sudionika «Rasprave o postupcima izbora članova Programskog vijeća HRT-a i Vijeća za elektroničke medije», prema kojem postojeći zakon(i) ne sadrži odredbe u proturječju s kriterijima u Preporuci Odbora ministara te koji omogućuje profesionalno obavljanje djelatnosti javnih

medija ne samo da predstavlja prihvatljivo rješenje, nego i rešenje kojem treba težiti.

Smatramo da je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o elektroničkim medijima – izrađenim 2007. i 2008. godine, kao odgovor na prijedlog OESS-a – ispoštovao samo zahtjeve koji se odnose na neovisnost domaćeg i stranog kapitala, dok su zahtjevi za dodatnu zaštitu pluralizma interesa, raznolikost medijskih sadržaja te poticanje razvoja civilnoga društva, izuzevši rijetke i diskretne «kozmetičke zahvate», zapravo posve ignorirani. S obzirom da su registar diskursa i pripadajuće argumentacijske procedure - kojima se u *Razmatranju* i u *Raspravi* dolazi do ovih navodno *jednostavnih zaključaka* - zanimljiviji u smislu analize političke pismenosti nego li političke volje (što predlažemo da se raspravi nekom drugom prilikom), svest ćemo naš prilog ovoj raspravi na četiri «jednostavna» prijedloga.

Dakle, što se tiče izrade Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektroničkim medijima, a specifično vezano uz neprofitne elektroničke medije, udruga Nemeza ostaje pri svojim dosadašnjim prijedlozima i zahtjevima (iznešenim, između ostalog, na tribini «Trebaju li nam neprofitni elektronički mediji?» u veljači 2007. te na okruglom stolu «Prema evropskoj politici slobodnih medija» u siječnju 2008. godine):

1. Prijedlog da regulator - u svrhu proaktivnog djelovanja u smislu razvoja neprofitnog, tzv. Trećeg medijskog sektora – počne zastupati načelo 'pozitivne diskriminacije'. Konkretno, da se u izradi novog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona za elektroničke medije, razmotri uvođenje **propisane kvote frekvencija, tj. koncesija, namijenjenih neprofitnim elektroničkim medijima** (kao što je to bio slučaj u Zakonu o telekomunikacijama iz 1999. godine). Jer zagovaranjem 'liberalne' strategije, prema kojoj zakon u natječajnoj proceduri ne razlikuje profitne i neprofitne elektroničkih medije, u praksi se favorizira nesrazmjerni razvoj komercijalnog medijskog sektora, a previđa, ili čak podržava, odumiranje neprofitnog medijskog pejzaža. Samo zakonskim okvirom koji će osiguravati

poticajne i realne uvjete za osnivanje 'asocijativnih' ili 'slobodnih' medija (što su u hrvatskom jeziku tek ispomoćni termini za *community media*), može se osigurati da Treći medijski sektor u hrvatskom društvu preživi, ili bolje reći, zaživi.

2. Prijedlog da se izmjenama i dopunama Zakona o elektorničkim medijima **precizno tj. nedvosmisleno osigura pravo udrugama građana na osnivanje elektroničkih medija**. Istina, važeći Zakon (temeljem Zakona o izmjenama i dopunama iz 2007.) određuje da nakladnik elektroničkog medija može biti «pravna i fizička osoba upisana u odgovarajući registar», ali već u članku 62. (NN 122/03), tj. 31. (NN 70/07), stoji da «ponuda na javni natječaj mora sadržavati dokaze o ispunjavanju uvjeta propisanih natječajem... (...) ...podatke o STRUKTURI VLASNIŠTVA PRAVNE OSOBE koja podnosi ponudu, osobne podatke o TVRTKI i sjedištu, odnosno imenu, prezimenu i prebivalištu osoba koje neposredno ili posredno, preko drugih pravnih osoba, imaju dionice ili udjele u toj pravnoj osobi, kao i podatka o postotku tih dionilca ili udjela». Iste uvjete propisala je i Agencija za elektorničke medije - Pravilnikom o javnom natječaju za dodjelu koncesije za obavljanje djelatnosti radioa i televizije i Pravilnikom o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti radija i televizije (čl. 4: «predviđena kapitalna ulaganja za svaku poslovnu godinu», «predviđanja sljedećih financijskih pokazatelje: omjer vlasništva kapitala i ukupne aktive, omjer ukupnih dugova i aktive, dobit...»).

3. Prijedlog da se u izradi izmjena i dopunama Zakona o elektorničkim medijima uvrsti **moćnost traženja tj. dodjeljivanja tzv. «privremene frekvencije»** (taj termin, primjerice, rabi se u njemačkom zakonu), namijenjenih realizaciji jednokratnih, neprofitnih, radijskih umjetničkih i/ili aktivističkih projekata (koji se emitiraju, primjerice, na području gradske četvrti, ili bloka, u periodu od nekoliko sati do nekoliko dana). Zakoni mnogih evropskih i svjetskih država podržavaju tu praksu.

4. Prijedlog da se u dijelu Zakona o elektroničkim medijima koji se tiče zaštite pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija – konkretno čl. 57 (NN 79/07), tj. čl. 23 (NN 32/08) – izmjeni stavak 1, na način **da se i neprofitnim medijskim inicijativama, a ne samo već postojećim elektroničkim medijima, omogući natjecanje za sredstva Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija.** Važeći zakon samo održava «začarani krug» iz kojeg neprofitne medijske inicijative nikada ne mogu izaći: s ozbirom nemaju pravo natjecati se za sredstva Fonda (za projekte kojima bi javno djelovali u svrhu promocije neprofitnog elektroničkog medijskog sektora, ili koje bi pak emitirali samo gostujući u postojećim medijima), kontinuirano ostaju na margini, ili posve izvan medijskog prostora, čime im se uskraćuje mogućnost da se profiliraju, razviju strategije djelovanja i steknu subjektivitet u javnom diskursu. A čime pak u praksi, u konkurenciji s nekim postojećim pa još k tome i komercijalnim medijima, unaprijed gube svaku mogućnost ravnopravnog natjecanja za koncesiju na neku frekvenciju, koju im Zakon načelno daje. S druge strane, u situaciji u kojoj su neprofitne medijske inicijative isključene iz natjecanja za sredstva Fonda, stvorena je podloga za manipulacije i malverzacije tim sredstvima od strane kako javnih tako i komercijalnih, korporativnih, elektroničkih medija (prije svega fingiranjem projekata koji se nikada ne realiziraju, a deklarativno prijavljenih u svrhu promoviranja vrijednosti pluralizma medija, civilnog društva itd.).

Uostalom, napominjem, izmjena ovog stavka u predloženom smjeru nužna je i u smislu usklađivanja sa zahtjevima Evropske komisije, kao i u smislu poštivanja Preporuke Odbora ministara Vijeća Evrope zemljama članicama o medijskom pluralizmu i raznolikosti medijskog sadržaja, od 31. siječnja 2007. godine.

Za Nemezu

Agata Junik

